

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Cyfarfod:	Cyngor Sir
Dyddiad:	23 Mai 2023
Teitl yr adroddiad:	Trefniadau Cydbwysedd Gwleidyddol yn y Cyngor
Adroddiad gan:	Pennaeth Democratiaeth
Pwrpas yr Adroddiad:	Adolygu Cydbwysedd Gwleidyddol ar Bwyllgorau

Cefndir

1. Mae angen i'r Cyngor adolygu trefniadau cydbwysedd gwleidyddol ar ei Bwyllgorau bob blwyddyn.
2. Mae Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 yn nodi'r prif egwyddorion mewn perthynas â chydbwysedd gwleidyddol, sef:

“a) that not all the seats on the body are allocated to the same political group;

b) that the majority of the seats on the body is allocated to a particular political group if the number of persons belonging to that group is a majority of the Authority's membership;

c) subject to (a) and (b) above, the number of seats on the ordinary committees of a relevant Authority which are allocated to each political group bears the same proportion to the total of all the seats on the ordinary committees of that Authority as is borne by the number of members of that group to the membership of the Authority; and

d) subject to paragraphs (a) to (c) above, that the number of the seats on the body which are allocated to each political group bears the same proportion to the number of all the seats on that body as is borne by the number of members of that group to the membership of the Authority.”¹

¹ Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 Adran 15 (5) (a) – (d)

3. Mae'r sefyllfa o ran aelodaeth grwpiau gwleidyddol yn dilyn yr etholiad ar 5 Mai 2022 ac un is-etholiad ar 30 Mawrth 2023 fel a ganlyn:

Plaid Cymru -	21
Annibynwyr Môn -	7
Y Grŵp Annibynnol -	4
Llafur Cymru -	3
Cyfanswm -	35

Trefniadau Pwyllgor

4. Mae un newid arwyddocaol wedi bod i bwyllgorau'r Cyngor yn ddiweddar. Yng nghyfarfod y Cyngor Sir ar 9 Mawrth, penderfynwyd i sefydlu Pwyllgor Polisi Cynllunio newydd ac i ddiddymu'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd â Chyngor Gwynedd. Roedd 7 o aelodau'r Cyngor yn aelodau o'r pwyllgor ar y cyd. Bydd 11 aelod ar y Pwyllgor newydd.
5. Mae angen gwneud un newid gweinyddol hefyd, sef tynnu'r Panel Tal a Graddfeydd o'r cyfrifo. Sefydlwyd y pwyllgor ar gyfer delio gyda phroses arfarnu ac ailraddio swyddi rhai blynyddoedd yn ôl ac nid oes ei angen erbyn hyn.
6. Effaith y newidiadau ym mharagraffau 4 a 5 ydi lleihad o 2 yng nghyfanswm nifer y seddau i'w dyrannu ar gyfer 2023/24. Mae'r newidiadau hyn wedi eu gynnwys yn y tabl sydd ynghlwm yn nodi'r dyraniad gwleidyddol ar bob pwyllgor.
7. Oni bai fod y cyfrifo yn rhoi rhif cyfan o ran nifer cyffredinol y seddau neu nifer y seddau ar bob pwyllgor, yna mae'n rhaid sicrhau'r cydymffurfiaeth gorau posib yn unol â'r egwyddorion a nodir ym mharagraff 2 uchod.
8. Rhaid i unrhyw grwp gwleidyddol ar y Cyngor ddyrannu'r seddau y mae'n eu derbyn o dan y trefniadau cydbwysedd gwleidyddol i'w aelodau ei hun yn unig. Ni all ddyrannu sedd i aelod etholedig nad yw'n aelod o'r un grŵp gwleidyddol.
9. Yn unol â'r protocol rheolaeth wleidyddol (5.8 yng Nghyfansoddiad y Cyngor), ymgynghorwyd ag Arweinyddion y Grwpiau ynglŷn â'r trefniadau rheolaeth wleidyddol yn yr adroddiad hwn.

10. Argymhellion

- a. Bod y Cyngor yn ystyried **Atodiad A** ac yn cadarnhau'r trefniadau cydbwysedd gwleidyddol ar gyfer dyrannu seddi pwyllgor.
- b. Bod Arweinyddion y Grwpiau yn hysbysu'r Pennaeth Democratiaeth cyn gynted ag y bo modd os bydd unrhyw newid o ran aelodaeth Grwpiau ar Bwyllgorau.

Mai / May 2023

PWYLLGORAU CRAFFU A THROSOLWG SCRUTINY AND OVERVIEW COMMITTEES			
Pwyllgorau Committees	Partneriaeth	Corfforaethol	Cyfanswm Craffu
	Partnership	Corporate	Total Scrutiny
Aelodaeth Membership	12	12	24
	<i>7.20</i>	<i>7.20</i>	<i>14.4</i>
	7	7	14
	<i>1.03</i>	<i>1.03</i>	<i>2.1</i>
	1	1	2
	<i>1.37</i>	<i>1.37</i>	<i>2.7</i>
	1	1	2
	<i>2.40</i>	<i>2.40</i>	<i>4.8</i>
	3	3	6
	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>24</i>
	12	12	24

ALLWEDD	KEY
<i>Chwith uchaf, italic = hawl ffracstynol damcaniaethol</i>	
<i>Top left, italic, theoretical fractional entitlement</i>	
	Dde isaf, arferol = awgrym rhif llawn
	Bottom right, normal = whole number suggestion

Balans ar y Cyngor Sir Balance on County Council	
Plaid Cymru Party of Wales	21
Llafur Cymru Welsh Labour	3
Y Grwp Annibynnol	4
Annibynwyr Mon Anglesey Independents	7
	35

Pwyllgorau Committees	LLED-FARNWROL QUASI-JUDICIAL								PWYLLGORAU ERAILL Y CYNGOR OTHER COMMITTEES OF THE COUNCIL				Cyfanswm Eraill Total Others
	Cynllunio a Gorchymnion Planning and Orders	Llywodraethu ac Archwilio Governance & Audit	Gwasanaethau Democratiaidd Democratic Services	Penodiadau Appointments	Ymchwilio Investigation	Disgyblu Disciplinary	Apeliadau Appeals	Trwyddedu Licensing	CYSAG SACRE	Pwyllgor Polisi Cynllunio Committee	Penodi Safonau Standards Appointing	Is-Bwyllgor Indemniadau Indemnities sub-Committee	
Aelodaeth Membership	13	8	9	12	3	3	12	13	6	11	3	5	98
Plaid Cymru Party of Wales	<i>7.8</i>	<i>4.8</i>	<i>5.4</i>	<i>7.2</i>	<i>1.8</i>	<i>1.8</i>	<i>7.2</i>	<i>7.8</i>	<i>3.6</i>	<i>6.6</i>	<i>1.8</i>	<i>3.0</i>	<i>58.8</i>
Llafur Labour	<i>1.1</i>	<i>0.7</i>	<i>0.8</i>	<i>1.0</i>	<i>0.3</i>	<i>0.3</i>	<i>1.0</i>	<i>1.1</i>	<i>0.5</i>	<i>0.9</i>	<i>0.3</i>	<i>0.4</i>	<i>8</i>
Grwp Annibynnol Independent Group	<i>1.5</i>	<i>0.9</i>	<i>1.0</i>	<i>1.4</i>	<i>0.3</i>	<i>0.3</i>	<i>1.4</i>	<i>1.5</i>	<i>0.7</i>	<i>1.3</i>	<i>0.3</i>	<i>0.6</i>	<i>11</i>
Annibynwyr Mon Anglesey Independents	<i>2.6</i>	<i>1.6</i>	<i>1.8</i>	<i>2.4</i>	<i>0.6</i>	<i>0.6</i>	<i>2.4</i>	<i>2.6</i>	<i>1.2</i>	<i>2.2</i>	<i>0.6</i>	<i>1</i>	<i>19.6</i>
	13	8	9	12	3	3	12	13	6	11	3	5	98
Cyfanswm	13	8	9	12	3	3	12	13	6	11	3	5	98

CYFANSWM LLAWN GRAND TOTAL
122
73.2
74
10.5
10
13.9
11
24.4
27
122
122